

Vakonderdeel:

TAALBESCHOUWING: VREEMDE WOORDEN

Doelen

- Vanuit een context over klank- en woordniveau reflecteren
- Een positieve houding aannemen tegenover taalverscheidenheid en taalvariatie
- Leren 'woorden leren' door de betekenis af te leiden uit de context of door de betekenis op te zoeken.

Materiaal

- Taalboek pag. 59
- Werkboek pag. 71

Lesverloop

1 Instap

Bekijk samen met de leerlingen taalboek pag. 59. Welke talen herkennen de leerlingen? Welke herkennen ze helemaal niet?

In een klasgesprek ga je wat dieper in op het bestaan van verschillende soorten letters en schrift. Er worden ongeveer zesduizend talen gesproken op de wereld, dialecten niet meegerekend. Niet in alle talen wordt geschreven. In een dialect wordt bijna nooit geschreven. Verwijs terug naar de vorige les uit dit thema.

Veel talen hebben eigen letters en een eigen alfabet. Welke talen hebben andere letters?

Bespreek de alfabetten die je ziet. Als je allochtone leerlingen in de klas hebt, kunnen die hun alfabet demonstreren. Wij lezen van links naar rechts. In het Hebreeuws en Arabisch doen ze dat van rechts naar links. Laat de leerlingen eens een zin van rechts naar links schrijven. Is dat moeilijk?

2 Kern

a. Leerfase

Vertel de leerlingen dat er in onze taal ook veel vreemde woorden voorkomen die we hebben overgenomen uit andere talen. De leerlingen kunnen vast wel voorbeelden geven. Schrijf er enkele op het bord. Laat ze lezen. Wijs op de eigenaardigheid van klanken en klankgroepen en hun uitspraak in het Nederlands.

Naast Engelse leenwoorden kennen de leerlingen vast ook een heleboel woorden die uit het Frans komen: bureau, douche, portefeuille ...

In onze taal gebruiken we ook een heleboel woorden die we als Nederlands beschouwen, maar die vroeger leenwoorden waren:

Enkele voorbeelden:

- van Arabische afkomst: giraf, siroop, katoen, oranje
- van Italiaanse afkomst: bandiet, viool, bravo
- van Spaanse afkomst: sigaret, gang, vanille
- van Turkse afkomst: koffie, divan, jakhals
- van Aziatische afkomst: banaan, limonade, sandaal, thee

Vraag naar de betekenis van de vreemde woorden die de leerlingen opnoemden. Laat ze verklaren hoe ze de betekenis van een woord kunnen vinden.

- Je kunt het afleiden uit de tekst.
- Je kunt het vragen aan iemand die het weet.
- Je kunt het woord opzoeken in een woordenboek (zie thema 6B)

b. Oefenfase

Maak oefening I klassikaal. Deze oefening is een eyeopener voor de leerlingen: ze komen tot het besef dat veel woorden uit andere talen afkomstig zijn.

De leerlingen lossen de volgende oefening individueel of in duo's op. Bij de bespreking laat je de leerlingen hun keuze verantwoorden. Laat ze ook hun oplossingsstrategie verwoorden. Sta ook toe dat leerlingen woorden opzoeken in het woordenboek.

3 Afsluiter

Overloop met de leerlingen de toepassingen en vraag bij welke oefening ze het woordenboek gebruikt hebben om de betekenis van een woord te vinden en bij welke woorden ze de betekenis konden afleiden uit de tekst. De verschillende mogelijkheden om woorden te leren, kunnen ook in andere lessen aan bod komen. Waar het past, kun je de leerlingen daarop attent maken.

Vakonderdeel:

TOETS TAALBESCHOUWING: EVALUATIE

Doelen:

- De begrippen moedertaal, standaardtaal, andere taal en dialect kunnen verifiëren.
- Aanduiden waar moedertaal, standaardtaal, dialect en een andere taal worden gesproken.
- Vreemde woorden begrijpen en rubriceren.
- Eénwoord en meerwoordgroep als onderwerp onderscheiden.
- Scheidbare van onscheidbare werkwoorden herkennen.
- Persoonsvorm onderstrepen, de infinitief van de betreffende werkwoorden schrijven.
- De zender, de bedoeling en de ontvanger van een visuele boodschap schrijven.

Materiaal:

- Kopieerblad 85–87
- Kopieerblad verbeter sleutel 88–90

Toelichting:

De toets evalueert belangrijke leerinhouden uit de gegeven lessen.

Verwerking van de resultaten:

- een klassikale foutenanalyse,
- een individuele foutenanalyse waarop op- en aanmerkingen worden genoteerd.